

АНАЛІЗ ДЕФІНІЦІЇ «РЕФЛЕКСІЯ»

Поняття «рефлексія» є досить відомим і вивченим у психологічній науці, однак враховуючи особливості нинішнього часу (швидка зміна умов життєдіяльності, моральний і духовний криза суспільства) це поняття потребує глибокого аналізу. Так, необхідним вважаємо звернення до філософських і психологічних словників, де досить повно розкрито це визначення. Самим поширеним є – рефлексія [лат. reflexio – звернення назад] – процес самопізнання суб'єктом внутрішніх психічних актів і станів. Саме поняття рефлексія виникло у філософії і означало процес роздуми індивіда про події у його власній свідомості.

Р. Декарт ототожнював рефлексію зі здатністю індивіда зосередитися на утриманні своїх думок, абстрагувавшись від усього зовнішнього, тілесного. У схоластичній філософії поняття рефлексія розуміється як зверненість розуму на свої власні стани, зверненість розуму на об'єкти (предметний зміст). Дж. Локк у своїх працях розділив такі поняття як відчуття і рефлексію, пояснював він її як особливе джерело знання (внутрішній досвід на відміну від зовнішнього, заснованого на свідченнях органів почуттів). Дане трактування рефлексії стала головною аксіомою інтроспективної психології. У цих уявленнях неадекватно переломилася реальна здатність людини до самозвіту про випробовуваних їм факти свідомості, самоаналізу власних психічних станів.

На думку Юнга, багатство людської психіки та її сутнісний характер визначаються інстинктом рефлексії. «Однак рефлексія хоча і інстинктивна, в той же час виступає як процес свідомий, що припускає використання уяви при прийнятті рішень і подальшої дії».

Розглядаючи рефлексію в більш вузькому сенсі, ми розуміємо, що вона означає розумову зосередженість при висвітленні ідей і аналізі почуттів.

Психологічна рефлексія або самоспостереження називається інтроспекцією, яка дозволяє індивіду осмислити своє духовну єдність, що піднімається над мінливістю людської діяльності в світі. Отже, поняття рефлексії може мати як психологічний, так і метафізичний сенс – як інтуїція глибинної реальності «Я» і абсолютного Духа в нас.

Таким чином рефлексія є здатністю людини усвідомлювати себе та інших у цьому світі; розуміти граничні підстави буття і критично аналізувати передумови і методи пізнання.